

Filius Patris Filius, et Spiritus sanctus Patris et Filii Spiritus: et singulus quisque Deus, et ipsa Trinitas unus Deus. Hæc fides imbuat corda vestra, et confessionem dirigat. Hoc audiendo credite, ut intelligatis; ut quod creditis, intelligere proficiendo valeatis.

XI. « Sanctam quoque Ecclesiam, » matrem vestram, tanquam supernam Jerusalem sanctam civitatem Dei, honorate, diligite, prædicate. Ipsa est quæ in hac fide, quam audistis, fructificat et crescit in universum mundum¹, Ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum veritatis²: quæ malos in fine separandos, a quibus interim discedit disparilitate morum, tolerat in communionem sacramentorum. Hæc propter sua frumenta inter paleas modo gementia, quorum in novissima ventilatione massa horreis debita declarabitur, claves accepit regni cælorum; ut in illa per sanguinem Christi, operante Spiritu sancto, fiat « Remissio peccatorum. » In hac Ecclesia reviviscet anima, quæ mortua fuerat peccatis, ut convivificetur Christo, cujus gratia sumus salvi facti.

XII. Sed nec de ista carne mortali, quod resurrectura sit in sæculi fine, dubitare debemus. « Oportet enim cor- » ruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc » induere immortalitatem³. Seminatur in corruptione, » surget in incorruptione: seminatur in contumelia, sur- » get in gloria: seminatur corpus animale, surget corpus » spiritale⁴. » Hæc est christiana, hæc catholica, hæc apostolica fides. Credite Christo dicenti: « Capillus ca- » pitis vestri non peribit⁵: » et infidelitate depulsa, quanti valeatis, potius cogitate. Quid enim nostrum a Redemptore nostro contemni potest, quorum capillus contemni non potest? Aut quomodo dubitabimus quod animæ et

¹ Coloss. 1, 6. — ² 1 Tim. 3, 15. — ³ 1 Cor. xv, 53. — ⁴ Ibid. 42, 43. — ⁵ Luc. xxi, 18.

carni nostræ vitam daturus sit æternam, qui pro nobis animam et carnem, et suscepit in qua moreretur, et posuit cum moreretur, et recepit ne mors timeretur? Omnia quæ traduntur in Symbolo pro modulo nostro, fratres mei, Vestræ exposui Charitati. Quod ideo Symbolum dicitur, quia ibi nostræ societatis fides placita continetur, et ejus confessione tantquam signo dato Christianus fidelis agnoscitur. Amen.

SERMO CCXV¹.

In redditione Symboli.

I. SACROSANCTI martyrii Symbolum, quod simul accepistis, et singuli hodie reddidistis, verba sunt in quibus matris Ecclesiæ fides supra fundamentum stabile, quod est Christus Dominus, solidata firmatur: « Fundamentum » enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum » est, quod est Christus Jesus². » Accepistis ergo, et reddidistis, quod animo et corde semper retinere debetis, quod in stratis vestris dicatis, quod in plateis cogitetis, et quod inter cibos non obliviscamini; in quo etiam dormientes corpore, corde vigiletis. Renuntiantes enim diabolo, pompis et angelis ejus mentem atque animam subtrahentes, oblivisci oportet præteritorum, et vetustate prioris vitæ contempta, cum novo homine vitam quoque ipsam sanctis moribus innovare; et sicut Apostolus dicit, quæ retro sunt obliti, atque in ea quæ ante sunt extenti, sequi ad palmam su-

¹ Alias ex Vignerianis 16. — ² 1 Cor. 3, 11.

pernae vocationis Dei¹; et credere quod nondum vides, ut merito possis ad id quod credideris pervenire: « Quod » enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus¹. »

II. Fides ergo hæc et salutis est regula, « Credere nos » in Deum Patrem omnipotentem, universorum creatorem, » regem sæculorum, immortalem et invisibilem. Ipse est quippe Deus omnipotens, qui in primordio mundi cuncta ex nihilo fecit, qui est ante sæcula, qui fecit et regit sæcula. Non enim tempore augetur, aut loco distenditur, aut aliqua materia concluditur aut terminatur: sed manet apud se et in se ipso plena et perfecta æternitas, quam nec comprehendere humana cogitatio potest, nec lingua narrare. Nam si munus quod promittit sanctis suis, nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit³: quomodo potest ipsum qui promittit, aut mens concipere, aut cor cogitare, aut lingua narrare?

III. « Credimus et in Filium ejus Dominum nostrum » Jesum Christum, » Deum verum de Deo vero, Dei Patris Filium Deum: sed non duos Deos. Ipse enim et Pater unum sunt⁴: et per Moysen populo insinuat dicens: « Audi, Israël, mandata vitæ, Dominus Deus tuus » Deus unus est⁵. » Si autem vis cogitare quemadmodum æternus Filius de æterno Patre sine tempore natus sit; redarguit te Isaias propheta, qui dicit: « Generationem » ejus quis enarrabit⁶? Nativitatem itaque Dei ex Deo nec cogitare poteris, nec narrare: credere tantum tibi permittitur, ut salvus esse possis: sicut Apostolus dicit: « Credere enim oportet qui ad Deum accedit, quia est, et » quærentibus eum mercedis redditor erit⁷. » Si vero nativitatem ejus secundum carnem, quam pro nostra salute

¹ Philip. III, 13. — ² Rom. VII, 24, 25. — ³ I Cor. II, 9. — ⁴ Joan. I, 30. — ⁵ Deut. VI, 4. — ⁶ Isai. LIII, 8. — ⁷ Hebr. XI, 6.

dignatus accepit, scire desideras; audi, et crede natum de Spiritu sancto ex Maria virgine. Quanquam et hanc ipsam nativitatem ejus quis enarrabit? Quis enim digne æstimare potest Deum propter homines nasci voluisse, sine virili semine virginem concepisse, sine corruptione peperisse, et post partum in integritate permansisse? Dominus enim noster Jesus Christus uterum virginis dignatus intravit, membra fœminæ immaculatus implevit, matrem sine corruptione fœtavit, a se ipso formatus exivit, atque integra genitricis viscera reservavit¹, ut eam de qua nasci dignatus est, et matris honore perfunderet, et virginis sanctitate. Quis hoc cogitat? quis enarrat? Ergo et hanc nativitatem ejus quis enarrabit? Cujus enim mens ad cogitandum, cujus ad enuntiandum lingua sufficiat, non solum quod in principio erat Verbum², non habens ullum nascendi principium; verum etiam quod Verbum caro factum est³, eligens virginem quam sibi faceret matrem, faciens matrem quam servaret et virginem; Dei Filius nulla matre concipiente, hominis Filius nullo homine seminante; fœcunditatem fœminæ veniendo afferens, integritatem nascendo non auferens? quid est hoc? quis dicat? quis taceat? Et mirum dictu: quod eloqui non valemus, silere non sinimur; sonando prædicamus, quod nec cogitando comprehendimus. Tantum quippe Dei donum nec effari possumus, quoniam sumus ad ejus enarrandam magnitudinem parvuli; et tamen laudare compellimur, ne tacendo remaneamus ingrati. Sed Deo gratias, quia id quod competenter non potest dici, potest fideliter credi.

IV. « Credimus ergo in Jesum Christum Dominum nostrum, natum de Spiritu sancto ex virgine Maria. » Nam

¹ Forte reseravit. — ² Joan. I, 2. — ³ Ibid. 14.

et ipsa beata Maria, quem credendo peperit, credendo concepit. Cum enim promisso sibi filio, quæsisset quemadmodum fieret, quoniam virum non cognosceret; utique solus ei modus cognoscendi atque pariendi notus erat, quem quidem ipsa experta non fuerat, sed ex aliis fœminis natura frequentante didicerat, ex viro scilicet et fœmina hominem nasci: responsum ab Angelo accepit: « Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi; propterea quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei¹. » Quæ cum dixisset Angelus, illa fide plena, et Christum prius mente quam ventre concipiens: « Ecce inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum². » Fiat, inquit, sine virili semine conceptus in virgine; nascatur de Spiritu sancto et integra fœmina, in quo renascatur de Spiritu sancto integra Ecclesia. Sanctum quod nascetur de homine matre sine homine patre, vocetur Dei Filius; quoniam qui natus est de Deo Patre sine ulla matre, mirabiliter oportuit ut fieret hominis filius; in ea carne natus, ut per clausa viscera parvus exiret, in qua resuscitatus per clausa ostia magnus intraret. Mira sunt hæc, quia divina sunt, ineffabilia, quia et inscrutabilia: non sufficit explicando os hominis, quia nec investigando cor hominis. Credidit Maria, et in ea quod credidit factum est. Credamus et nos, ut et nobis possit prodesse quod factum est. Quamvis ergo mirabilis sit etiam ista nativitas: tamen cogita, o homo, quid pro te Deus tuus, Creator pro creatura susceperit; ut Deus in Deo manens, æternus cum æterno vivens, æqualis Filius Patri, pro reis et pro peccatoribus servis formam servi non dedignaretur induere. Neque enim hoc meritis humanis est exhibitum. Nam pro iniquitatibus nostris pœnas potius merebamur: sed si ini-

¹ Luc. 1, 35. — ² Ibid. 38.

quitates observasset, quis sustinisset? Pro impiis ergo et pro peccatoribus servis Dominus factus est homo, de Spiritu sancto et virgine Maria nasci dignatus est.

V. Parum hoc forsitan videatur, quod pro hominibus Deus, pro peccatoribus justus, pro reis innocens, pro captivis rex, pro servis Dominus carne humanitatis indutus advenit, in terris visus est et cum hominibus conversatus est: « Crucifixus insuper, mortuus et sepultus est. » Non credis? Dicis forte: Quando hoc factum est? Audi quo tempore: « Sub Pontio Pilato. » In significatione tibi etiam nomen iudicis positum est, ne vel de tempore dubitares. Crede ergo Filium Dei crucifixum sub Pontio Pilato et sepultum. « Majorem autem hac charitatem nemo habet, » ut animam suam ponat quis pro amicis suis¹. » Putas, nemo? Omnino nemo. Verum est, Christus hoc dixit. Interrogemus Apostolum, etiam respondeat nobis. « Christus, » inquit, pro impiis mortuus est². » Et iterum dicit: « Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii ejus³. » Ecce ergo in Christo majorem invenimus charitatem, quia animam suam non pro amicis, sed pro suis tradidit inimicis. Quantus ergo Dei amor erga homines et qualis affectio, sic amare etiam peccatores, ut amore eorum moreretur. « Commendat enim charitatem » suam in nobis, Apostoli verba sunt, quia cum adhuc » peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est⁴. » Crede ergo hoc et tu, et pro salute tua noli erubescere confiteri. « Corde enim creditur ad justitiam, ore autem » confessio fit ad salutem⁵. » Denique ne dubitares, ne erubesceres, quando primum credidisti, signum Christi in fronte tanquam in domo pudoris accepisti. Recole frontem tuam, ne linguam expavescas alienam. « Qui

¹ Joan. xv, 13. — ² Rom. v, 6. — ³ Ibid. 10. — ⁴ Ibid. 8, 9. — ⁵ Id. x, 10.

» enim, inquit ipse Dominus, confusus me fuerit coram
 » hominibus, confundet illum Filius hominis coram An-
 » gelis Dei¹. » Noli ergo erubescere ignominiam crucis,
 quam pro te Deus ipse non dubitavit excipere; et dic cum
 Apostolo: « Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Do-
 » mini nostri Jesu Christi². » Et respondet tibi idem ipse
 Apostolus: « Non me judicavi aliquid scire in vobis, nisi
 » Jesum Christum, et hunc crucifixum³. » Ille qui ab uno
 populo est tunc crucifixus, in omnium populorum est nunc
 cordibus fixus.

VI. Tu autem, quisquis es qui de potentia magis quam de
 humilitate vis gloriari, accipe consolationem, habe exul-
 tationem. Qui enim crucifixus sub Pontio Pilato et sepul-
 tus est, « Tertia die resurrexit a mortuis. » Forte et hic
 dubitas, forte trepidas. Quando tibi dictum est: Crede
 natum, crede passum, crucifixum, mortuum et sepultum;
 quasi de homine facilius credidisti: nunc quia dicitur:
 « Tertia die resurrexit a mortuis, » dubitas, o homo? Ut
 de multis unum proferamus exemplum; Deum attende,
 omnipotentem cogita, et noli dubitare. Si enim potuit te,
 cum non esses, ex nihilo facere, cur non potuit hominem
 suum, quem jam fecerat, a mortuis excitare? Credite
 ergo, fratres: ubi de fide agitur, longo uti sermone non
 opus est. Sola hæc fides est, quæ Christianos ab omnibus
 hominibus discernit et separat. Nam quia mortuus est et
 sepultus, et Pagani modo credunt, et Judæi tunc viderunt:
 quia vero tertia die resurrexit a mortuis, nec Paganus,
 nec Judæus admittit. Discernit ergo a mortuis per-
 fidis vitam fidei nostræ, resurrectio mortuorum. Nam et
 apostolus Paulus cum Timotheo scriberet: « Memento,
 » inquit, Jesum Christum resurrexisse a mortuis⁴. » Cre-
 damus ergo, fratres, et quod in Christo factum credimus,

¹ Marc. viii, 38. — ² Galat. vi, 14. — ³ 1 Cor. ii, 2. — ⁴ 2 Tim. ii, 8.

hoc futurum speremus in nobis. Deus enim qui promittit,
 non fallit.

VII. Postquam ergo resurrexit a mortuis, « Ascendit
 » ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris. » Adhuc forte
 non credis. Audi Apostolum: « Qui descendit, inquit,
 » ipse est et qui ascendit super omnes cœlos, ut adimple-
 » ret omnia¹. » Vide ne quem non vis credere resurgen-
 tem, sentias vindicantem: « Qui enim non crediderit,
 » jam judicatus est². » Nam qui modo sedet ad dexteram
 Patris advocatus pro nobis, inde « venturus est judicare
 » vivos et mortuos. Credamus ergo; ut sive vivamus, sive
 » moriamur, Domini simus³. »

VIII. « Credamus et in Spiritum sanctum. » Deus enim
 est; quia scriptum est: « Deus spiritus est⁴. » Per ipsum
 » remissionem accipimus peccatorum; per ipsum resur-
 » rectionem credimus carnis; per ipsum vitam spera-
 » mus æternam. » Sed videte ne numerando errorem
 patiamini, et me putetis tres Deos dixisse, quia unum
 Deum tertio nominavi. Una est in Trinitate substantia
 Deitatis, una virtus, una potestas, una majestas, unum
 nomen Divinitatis; sicut ipse Christus dixit Discipulis suis,
 cum resurrexisset a mortuis: « Ite, baptizate Gentes⁵, »
 non in multis nominibus, sed in uno nomine Patris et
 Filii et Spiritus sancti. Credentes ergo divinam Trinita-
 tem, et trinam unitatem, cavete, dilectissimi, ne quis vos
 ab Ecclesiæ catholicæ fide ac unitate seducat. « Qui enim
 » vobis aliter evangelizaverit, præter quam quod accepis-
 » tis, anathema sit⁶. » Apostolum, non me audite, qui
 ait: « Sed et si nos, aut Angelus de cœlo aliter vobis evan-
 » gelizaverit, præter quam quod accepistis, anathema sit. »

IX. Videtis certe, charissimi, etiam in ipsis sancti

¹ Ephes. iv, 10. — ² Joan. iii, 18. — ³ Rom. xiv, 8. — ⁴ Joan. iv, 24.
 — ⁵ Matth. xxviii, 19. — ⁶ Galat. i, 8, 9.

Symboli verbis, quomodo conclusioni omnium regularum, quæ ad sacramentum fidei pertinent, quasi supplementum quoddam additum, ut diceretur: « Per sanctam » Ecclesiam. » Fugite ergo, quantum potestis, diversos et varios deceptores, quorum sectas et nomina præ multitudine sui, nunc longum est enarrare. Multa enim habemus dicere vobis; sed non potestis illa portare modo. Unum vestris precibus commendo, ut ab eo qui catholicus non est, animum et auditum vestrum omnimodis avertatis: quo « remissionem peccatorum et resurrectionem » carnis et vitam æternam, » per unam veram et « sanctam » Ecclesiam catholicam » apprehendere valeatis; in qua discitur Pater et Filius et Spiritus sanctus unus Deus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum.

SERMO CCXVI¹.

Ad Competentes.

I. RUDIMENTA ministerii nostri, et vestri conceptus quo fidei concipitis utero generari cœlesti gratia, adjuvanda sunt ore: ut et noster vos sermo salubriter alloquatur, et nos vester conceptus utiliter consoletur. Nos instruimus sermonibus, vos proficite moribus. Spargimus sermonem verbi, fructum reddite fidei. Omnes secundum vocationem, qua vocati sumus a Domino, in ejus via semitaque curramus; nullus retro respiciat. Veritas enim, quæ nec fallere potest, aperte denuntiat: « Nemo ponens manum » super aratrum, et respiciens retro, aptus erit regno

¹ Alias de Diversis 8.

» cœlorum¹. » Hoc nempe vos concupiscere, ad hoc ambire omnibus mentis vestræ conatibus, ipsum vestrum nomen, quod Competentes vocamini, ostendit. Quid enim aliud sunt Competentes, quam simul petentes? Nam quomodo condocentes, concurrentes, considentes, nihil aliud sonat, quam simul docentes, simul currentes, simul sedentes: ita etiam Competentium vocabulum non aliunde quam de simul petendo atque unum aliquid appetendo compositum est. Et quod illud est unum, quod petitis vel concupiscitis, nisi quod quidam abjectis desideriis carnalibus et superatis terroribus sæculi clamat intrepidus? « Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum: » si exurgat in me bellum, in hoc ego sperabo. » Et quæ illa sit exprimens, adjunxit et dixit: « Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini » omnes dies vitæ meæ. » Atque hujus regionis et habitationis beatitudinem explanans, connectit et exprimit: « Ut contempler delectationem Domini, et protegar a templo ejus². »

II. Videtis, contyrones mei, ad quam delectationem Domini venietis, cum delectationem sæculi abjicitis? Si despicitis mundum, habebitis cor mundum, et videbitis eum qui fecit mundum: et sicut ille vicit, ita et vos in ejus gratia vincetis hunc mundum. Quem profecto jamjamque superabitis atque calcabitis, si non de vestris viribus, sed de Dei misericordissimi adjutorio præsumatis. Nolite vos despiciere, quia nondum apparuit quod eritis. « Scitote » autem, quoniam cum apparuerit, similes ei eritis, dum » apparuerit quod eritis³, » Scitote autem, quoniam videbitis eum, non qualis in temporis plenitudine venit ad nos, sed qualis semper manens condidit nos. Exuite vos veterem hominem, ut induamini novo⁴. Pactum vobiscum

¹ Luc. ix, 62. — ² Psal. xxvi, 3, 4. — ³ I Joan. iii, 2. — ⁴ Coloss. iii, 9.